

РОЗДІЛ 4. ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА УПРАВЛІННЯ ОСВІТОЮ

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ ЯК ЧИННИК ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

ACADEMIC INTEGRITY AS A FACTOR OF HIGHER EDUCATION QUALITY

УДК 378+37.06+316.4

DOI <https://doi.org/10.32782/ip/86.2.32>

Стаття поширюється на умовах
ліцензії CC BY 4.0

Заволока Ю.М.,

канд. екон. наук, доцент,
доцент кафедри управління
та адміністрування
Придніпровського інституту Приватного
акціонерного товариства «Вищий
навчальний заклад «Міжрегіональна
Академія Управління персоналом»

Гуцул Л.І.,

доцент кафедри соціальної роботи
та мовної підготовки
Придніпровського інституту Приватного
акціонерного товариства «Вищий
навчальний заклад «Міжрегіональна
Академія Управління персоналом»

Івко А.В.,

ст.викладач кафедри управління
та адміністрування
Придніпровського інституту Приватного
акціонерного товариства «Вищий
навчальний заклад «Міжрегіональна
Академія Управління персоналом»

Сідненко М.В.,

ст. викладач кафедри управління
та адміністрування
Придніпровського інституту Приватного
акціонерного товариства «Вищий
навчальний заклад «Міжрегіональна
Академія Управління персоналом»

У сучасному світі, де динамічний розвиток технологій та доступність інформації стали невід'ємною частиною освітнього процесу, питання якості освіти набуває першочергового значення. Водночас на тлі цих трансформацій, дедалі гостріше постає проблема академічної доброчесності. Вона перестає бути лише формальною вимогою чи етичним побажанням, трансформуючись у фундаментальну опору, за рахунок якої формується довіра до освітніх інституцій, достовірність наукових досліджень та, зрештою, справжня цінність отриманих знань. Забезпечення академічної доброчесності в умовах сьогодення - це не просто боротьба з певними її порушеннями, а комплексне завдання, що охоплює формування світогляду, розвиток критичного мислення та виховання відповідальності у кожного учасника освітнього процесу - від студента до інших зацікавлених сторін. Лише в умовах, де цінуються оригінальність думки та самостійність роботи, можливе глибоке засвоєння знань, розвиток критичного мислення та становлення особистості, здатної робити внесок у розвиток суспільства. Заклади освіти, які активно впроваджують культуру доброчесності, здобувають довіру суспільства та визнання на міжнародній арені, приваблюючи талановитих студентів та сприяючи розвитку інновацій. Не зважаючи на значні зусилля, які докладаються освітніми закладами на національному та міжнародному рівнях для впровадження принципів доброчесності, виклики лише зростають. Не останню роль в цьому відіграє розвиток штучного інтелекту, зокрема генеративних моделей, який відкриває не тільки нові перспективи, але й створює безпрецедентні загрози для оригінальності та самостійності академічних робіт, переосмислення підходів до оцінювання знань. Не менш значущими є й соціокультурні чинники, такі як надмірний тиск на студентів, комерціалізація освіти та недостатня обізнаність у сфері академічної доброчесності. Відповідно, глибоке осмислення академічної доброчесності як ключового чинника якості освіти є нагальною потребою та визначає актуальність даного дослідження.

Ключові слова: освіта, академічна доброчесність, якість, студенти, знання.

In the modern world, where the dynamic development of technologies and the availability of information have become an integral part of the educational process, the issue of the quality of education is gaining priority. At the same time, in the background of these transformations, the problem of academic integrity is getting worse. It stops being just a formal requirement or ethical desire, transforming into a fundamental support, due to which trust in educational institutions, the reliability of scientific research and, ultimately, the true value of the knowledge obtained is formed. Ensuring academic integrity in today's conditions is not just a fight against certain violations, but a complex task that includes the formation of a worldview, the development of critical thinking and the upbringing of responsibility in each participant of the educational process - from the student to other stakeholders. Only in conditions where originality of thought and independence of work are valued, deep assimilation of knowledge, the development of critical thinking and the formation of a personality capable of contributing to the development of society are possible. Educational institutions that actively implement a culture of integrity gain public trust and international recognition, attracting talented students and promoting innovation. Despite the significant efforts made by educational institutions at the national and international levels to implement the principles of integrity, the challenges are only growing. Not the least role in this is played by the development of artificial intelligence, in particular generative models, which not only opens up new prospects, but also creates unprecedented threats to the originality and independence of academic work, rethinking approaches to assessing knowledge. No less significant are socio-cultural factors, such as excessive pressure on students, commercialization of education and insufficient awareness in the field of academic integrity. Accordingly, a deep understanding of academic integrity as a key factor in the quality of education is an urgent need and determines the relevance of this study.

Key words: education, academic integrity, quality, students, knowledge.

Постановка проблеми у загальному вигляді.

В умовах сьогодення академічна доброчесність є не просто набором правил, а фундаментальною цінністю, яка лежить в основі системи якості вищої освіти та наукового прогресу. Вона має безпосередній та вагомий вплив на всі аспекти освітнього процесу: від поліпшення результатів навчання студентів та формування їхніх професійних якостей до зміцнення репутації освітніх закладів та забезпечення достовірності наукових досліджень. Але сучасний освітній простір стикається з безліччю

викликів та загроз для академічної доброчесності. Поряд із традиційними формами порушень, такими як плагіат та списування, з'являються нові, зумовлені стрімким розвитком технологій та змінами у суспільстві.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Тема академічної доброчесності є предметом інтенсивних досліджень як в Україні, так і за її межами. Адже проблема академічної доброчесності є міждисциплінарною, що охоплює такі галузі знань, як педагогіка, етика, соціологія, право та

інформаційні технології тощо. Серед науковців та організацій, які зробили значний внесок у вивчення цієї теми, необхідно відзначити наступних: Donald McCabe, Kenneth D. Butterfield, Linda K. Treviño [1], Сопова Д. [2], Тимочко Т., Бершадська О., Бахрушин В. [3] та ін., Гребенюк Т.В. [4], Міжнародний центр академічної доброчесності (International Center for Academic Integrity – ICAI) [5], Глобальна мережа академічної доброчесності (Global Academic Integrity Network – GAIN) [6], Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти [7], Державна служба якості освіти України [8] тощо.

Звісно, що цей перелік не є вичерпним, але дає уявлення про основні напрямки досліджень у сфері академічної доброчесності. Дослідження в цьому напрямку є цінним джерелом інформації для всіх, хто вивчає або впроваджує принципи академічної доброчесності в освіті.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Академічна доброчесність є наріжним каменем якісної вищої освіти. Хоча останнім часом ця проблема інтенсивно обговорюється, певні її аспекти залишаються недостатньо опрацьованими або повністю не вирішеними. Ці «білі плями» значно уповільнюють прогрес у створенні дійсно чесного та якісного освітнього середовища та потребують термінового та комплексного підходу для їх усунення.

Мета статті. Метою цієї статті є комплексний аналіз взаємозв'язку між академічною доброчесністю та якістю освіти, виявлення сучасних викликів та загроз, а також надання практичних рекомендацій щодо ефективного впровадження та підтримки принципів доброчесності в освітньому середовищі.

Виклад основного матеріалу. Академічна доброчесність є невід'ємним фундаментом якісної освіти, наукових досліджень та сталого суспільного розвитку. Її концепція ґрунтується на таких етичних засадах, як чесність та правдивість, довіра, справедливість, відповідальність та повага. Аналізуючи кожен із цих принципів стає зрозумілим, що всі вони взаємопов'язані між собою і є основою академічної доброчесності, яка вимагає від усіх учасників освітнього процесу відповідальності за свої дії та їх наслідки. Недотримання одного із принципів підриває довіру, створюючи атмосферу підозри та контролю замість співпраці.

Еволюція концепції академічної доброчесності відображає зміни у суспільстві та освітній парадигмі. Якщо раніше вона зводилася переважно до боротьби з плагіатом і списуванням, то сьогодні її розуміння значно розширилося, включаючи також фабрикацію даних, фальсифікацію результатів, хабарництво, необ'єктивне оцінювання, використання несанкціонованих джерел інформації та інші форми недобросовісної поведінки. Таким чином, академічна доброчесність – це не просто набір

заборон, а активне формування етичної позиції, яка є основою для розвитку повноцінної особистості та кваліфікованого фахівця. Дотримання принципів академічної доброчесності має прямий і глибокий вплив на якість освітнього процесу та рівень засвоєння знань студентами. Це не просто запобігання академічному шахрайству, а активне формування середовища, яке сприяє справжньому навчанню та розвитку.

При вивченні даного питання було з'ясовано, що порушення академічної доброчесності серед студентів часто мають глибокі психологічні корені, пов'язані з особистими переживаннями, зовнішнім тиском та особливостями освітнього середовища.

Серед найпоширеніших причин, що спонукає студентів до порушення академічної доброчесності, є страх невдачі. Вони відчувають, що не зможуть успішно виконати завдання, скласти роботу або добре пройти тест тощо. Цей страх може бути настільки сильним, що студенти вдаються до несанкціонованої допомоги, вважаючи, що наслідки списування менші за наслідки провалу.

Дослідження показують, що низька академічна самооцінка та самоповага значно корелюють з підвищеною тенденцією до академічної недоброочесності. Навіть якщо студент достатньо підготувався до іспиту, низьке сприйняття власних здібностей може збільшити ймовірність списування. Перфекціонізм, особливо соціально орієнтований (коли студенти прагнуть відповідати сприйнятим стандартам інших), пов'язаний з підвищеною тривогою, конкуренцією з однолітками та схильністю виправдовувати списування. Такий перфекціонізм може призводити до надмірної підготовки, постійних сумнівів у собі та «паралізуючої» інерції при виконанні завдань, що створює благодатний ґрунт для недоброочесності.

Ще однією з найчастіших причин, яку студенти називають для виправдання порушення академічної доброчесності, є неефективне управління часом. А надмірне навантаження, викликане великою кількістю завдань, проблемами на роботі, особистими труднощами також є частою причиною недоброочесної поведінки. Студенти, які мають велике навантаження позааудиторною роботою, зовнішньою роботою або сімейними обов'язками на додаток до навчання, можуть свідомо чи несвідомо вдаватися до нечесних практик у спробі підвищити свої оцінки.

Знов-таки недостатня мотивація та несприйняття цінності навчання спонукають до порушення академічної доброчесності. А припущення про те, що матеріал, який вивчається протягом певного курсу, не має практичної користі в реальному житті також є однією з причин, чому студенти вдаються до таких порушень.

Вплив соціального середовища та феномен «всі так роблять» є частою причиною, яку студенти

називають для виправдання своєї недоброчесної поведінки. Це може бути посилено, якщо списування є нормою в академічній культурі закладу вищої освіти.

А нечітке розуміння політик академічної доброчесності та наслідків, пов'язаних з її порушенням, також є невід'ємною частиною академічної недоброчесності.

У зв'язку з цим можна зробити висновок, що академічна недоброчесність серед студентів часто розвивається за певним циклом. Початковим імпульсом є потужний психологічний тригер – страх невдачі. Цей страх посилюється низькою академічною самооцінкою та перфекціонізмом, які змушують студентів сумніватися у своїх здібностях, навіть якщо вони добре підготовлені. Якщо студент вдається до списування через цей страх, і це залишається непоміченим або не має серйозних наслідків, то студенти продовжують цю негативну практику і надалі. І це вже свідчить, в свою чергу, про формування поведінкової звички, яка закріплюється з кожним успішним (з точки зору уникнення покарання) епізодом. А феномен «всі так роблять» є, взагалі, критичним фактором, який сприяє нормалізації недоброчесності. Якщо студенти бачать, що інші списують і їм це сходить з рук, це знижує їх власний поріг для недоброчесної поведінки. Такий розвиток може призвести до формування «культури недоброчесності» в освітньому закладі. Цей цикл демонструє, що академічна недоброчесність – це не просто сукупність поодиноких епізодів, а прогресуюча поведінка, яка закріплюється на індивідуальному рівні та поширюється в соціальному середовищі. Це створює ефект доміно, де початкове порушення через стрес може перерости у системну проблему, яка підриває довіру та якість освіти в цілому.

Крім того, значну роль у формуванні мотивації та доброчесності у студентів відіграє дизайн (структурованість) та викладання курсу. Студенти, якщо не бачать цінності змісту курсу для свого розвитку, більш схильні до списування, тим самим порушуючи академічну доброчесність. Це нерідко пов'язано з екстринсивною мотивацією, коли навчання сприймається як засіб для досягнення зовнішніх винагород, а не як самоціль. Натомість, фокусування на навчанні та засвоєнні матеріалу, а не лише на оцінках, та надання численних можливостей для практики та помилок знижує тривогу студентів і сприяє інтринсивній мотивації. Важливо акцентувати увагу на важливості дослідницького процесу, а не лише на результаті. Тому академічна доброчесність є не лише питанням індивідуальної етики студентів, а й значною мірою залежить від педагогічних практик та організації освітнього процесу. Викладачі мають значний вплив на рівень доброчесності, створюючи середовище, яке сприяє глибокому засвоєнню знань, розвитку

критичного мислення та інтринсивній мотивації. Це перетворює боротьбу з недоброчесністю з карального підходу на педагогічний, що є більш стійким та ефективним у довгостроковій перспективі, оскільки виховує внутрішню прихильність до доброчесності, а не лише страх покарання.

Досліджуючи причини порушення академічної доброчесності серед здобувачів не варто забувати і про причини порушень академічної доброчесності серед викладачів, які доволі розповсюджені в освітньому середовищі. Як серед студентів, так і серед викладачів порушення академічної доброчесності мають свої психологічні та системні передумови. Звісно, що вони відрізняються від студентських, але можуть мати ще більш руйнівні наслідки як для наукової, так і для освітньої спільноти.

Серед основних причин, які спонукають викладачів до академічної недоброчесності, слід відмітити наступні:

- Тиск публікацій та кар'єрні амбіції. Зростання наукової конкуренції призводить до очікування більшої кількості публікацій, що може спонукати до максимізування своїх публікаційних записів з мінімальними зусиллями. Це може призвести до публікації матеріалів, які мало або зовсім не сприяють науковим знанням, але збільшують кількість публікацій автора. А ще мотивація до публікацій може виникати не лише з нормативних цілей, таких як просування знань, а й із самоінтересу, оскільки публікації мають вирішальне значення для кар'єрного просування та залучення зовнішнього фінансування.

- Нестабільність зайнятості та відсутність підтримки. Академічна робота все частіше характеризується нестабільністю зайнятості, що створює потенційні ризики для здоров'я, добробуту та особистого життя викладачів. Хоча дослідження прямо не вказують на прямий причинно-наслідковий зв'язок між нестабільністю та недоброчесністю, вони підкреслюють, що робочі стресори, включаючи незахищеність, можуть впливати на позитивне психологічне функціонування, що потенційно може знижувати поріг для етичних компромісів.

До найпоширеніших видів недоброчесної поведінки серед викладачів належать фабрикація та фальсифікація, плагіат, хибне співавторство, необ'єктивне оцінювання тощо. Це є свідченням того, що боротьба з недоброчесністю серед викладачів вимагає не лише моніторингу та покарань, а й системних змін у критеріях оцінювання, кар'єрного зростання та підтримки науковців. Якщо система заохочує переважання кількості над якістю або створює надмірний тиск без адекватної підтримки, вона сама стає джерелом недоброчесності. А необхідність перегляду політик, що стосуються зайнятості та фінансування досліджень, тільки підкреслює необхідність створення такого середовища, де доброчесність є не лише вимогою,

а й природним наслідком здорових умов праці.

Також варто пам'ятати, що крім психологічних аспектів порушень академічної доброчесності існують економічні наслідки недоброчесності, які виходять за межі освітнього середовища, впливаючи на якість людського капіталу, довіру на ринку праці та національну конкурентоспроможність.

Оскільки вища освіта є основою для інновацій та економічного зростання, ігнорування академічної доброчесності призводить до того, що на ринку праці з'являється велика кількість «недоброчесних» дипломів. Це знецінює освіту як таку, оскільки диплом більше не є надійним показником знань та кваліфікації, інвестиції в освіту стають менш ефективними, а економіка втрачає здатність створювати високотехнологічну продукцію та надавати якісні послуги. В свою чергу роботодавці змушені витратити більше ресурсів на власні системи відбору, перевірки та навчання, що є додатковими витратами для бізнесу.

А колишні студенти, які звикли до нечесності в навчанні, виходячи на ринок праці, можуть перенести цю модель поведінки на робоче місце, вдаючись до шахрайства, фальсифікації звітів або інших недоброчесних дій. Це може не тільки завдати прямих фінансових збитків, а й стримувати інновації, оскільки такі працівники не здатні генерувати нові ідеї та ефективно вирішувати складні завдання.

Крім цього технології, що стрімко розвиваються, значно ускладнили підтримання академічної доброчесності, створюючи нові, раніше невідомі можливості для нечесної поведінки. Ці виклики виходять за рамки традиційного плагіату і вимагають від освітніх установ розробки нових підходів та стратегій.

Генеративні моделі ШІ, такі як ChatGPT, Google Bard та інші, стали головним викликом. Вони здатні створювати текст, програмний код, графіку та інші види контенту, який виглядає унікальним. Для академічного середовища це має кілька критичних наслідків, а саме:

- Прихований плагіат. На відміну від традиційного плагіату, який передбачає копіювання існуючого тексту, ШІ створює новий текст. Це робить його невидимим для більшості застарілих систем перевірки на плагіат, які шукають збіги з наявними джерелами. Студент може просто ввести запит і отримати готовий, граматично правильний текст, який він потім подає як власний.

- Втрата освітньої цінності. Коли студент делегує мисленнєвий процес штучному інтелекту, він не засвоює матеріал, не розвиває критичне мислення, навички аналізу та синтезу інформації, які є основними цілями вищої освіти. Це, в свою чергу, значно підриває саму суть навчання.

- Складність доведення. Навіть якщо викладач підозрює, що робота написана за допомогою

штучного інтелекту, довести це може бути надзвичайно важко, особливо якщо ШІ використовувався лише для редагування або генерування окремих фрагментів. Це створює «сіру зону», де нечесність складно ідентифікувати та покарати.

А з переходом до дистанційного навчання та онлайн-іспитів виникли нові форми недоброчесної поведінки. Студенти можуть спілкуватися через месенджери (Telegram, WhatsApp), соціальні мережі під час онлайн-іспитів, обмінюючись відповідями або допомагаючи один одному. Це обходить обмеження, встановлені на освітніх платформах.

Також студенти можуть використовувати додаткові пристрої (наприклад, другий ноутбук або смартфон), щоб шукати відповіді або спілкуватися під час іспиту. Це робить їх невразливими для прокторингових систем, які контролюють лише один екран.

Отже, розвиток глобального інформаційного простору, зокрема мережі Інтернет, що забезпечив безпрецедентну доступність даних, виступає вагомим каталізатором освітніх та наукових процесів. Разом з тим, це явище актуалізує нові загрози для академічної доброчесності, створюючи сприятливі умови для поширення таких деструктивних практик, як плагіат та академічне шахрайство.

Таким чином, інтернет, що відкрив безмежний доступ до інформації, є перевагою, але водночас створює нові виклики для академічної доброчесності.

Ці виклики свідчать про те, що академічна доброчесність – це не статичне поняття, а динамічний процес, що постійно адаптується до технологічних змін. Заклади вищої освіти повинні не лише реагувати на ці виклики, а й випереджати їх, розробляючи нові підходи, які поєднують технології з етичними принципами та педагогічною мудрістю. Замість того, щоб просто забороняти нові технології, варто навчити студентів використовувати їх відповідально та етично. Це включає розробку завдань, що вимагають критичного мислення, оригінального аналізу та творчих рішень, які не можуть бути згенеровані штучним інтелектом.

Крім того, академічна нечесність може знецінити самі освітні установи. Заклади вищої освіти з репутацією високого рівня академічної доброчесності можуть мати проблеми із залученням найкращих учасників освітнього процесу, як серед студентів, так і серед викладачів. Це може призвести до зниження фінансування досліджень, міжнародних рейтингів та загального престижу установи. На конкурентному світовому ринку вищої освіти репутація установи щодо доброчесності є цінним активом.

Тому стає зрозумілим, що для ефективного забезпечення та підтримки академічної доброчесності потрібні не лише каральні заходи, а й відповідні стратегії, спрямовані на психологічну підтримку, розвиток самооцінки, вдосконалення

навчальних навичок та формування культури, де доброчесність є нормою, а не винятком.

Це глибинний і всеосяжний процес, який вимагає часу, значних ресурсів і, найважливіше, непохитної політичної волі керівництва. Він вимагає переходу від реактивного до превентивного підходу і є ключовим для побудови здорового освітнього середовища.

Коли академічна доброчесність сприймається лише як набір заборон і покарань, її ефективність залишається обмеженою. Вона перетворюється на зовнішній тиск, який студенти та викладачі намагаються обійти, а не прийняти. Такий підхід створює атмосферу страху та недовіри, що гальмує розвиток.

Тому найефективніші стратегії для просування культури доброчесності повинні бути цілісними та багатограними, спрямованими на усунення не лише симптомів академічної нечесності, але і її першопричин на всіх рівнях. Це вимагає спільних зусиль усіх зацікавлених сторін – студентів, викладачів, адміністраторів та політиків – для побудови системи, де доброчесність є не просто правилом, якого потрібно дотримуватися, а цінністю, якою потрібно дорожити.

Академічна доброчесність – це не лише внутрішня справа окремої країни чи освітньої установи. У глобалізованому світі, де студенти, викладачі та дослідники з різних культурних середовищ взаємодіють, уявлення про те, що саме є «доброчесним», може суттєво відрізнятись. Розуміння цих відмінностей є ключовим для створення інклюзивного та справедливого академічного середовища.

У сучасному світі, де наука стає все більш інтернаціональною, а онлайн-освіта стирає кордони, вироблення спільних етичних стандартів є необхідністю. Це дозволяє забезпечити довіру до результатів досліджень, справедливість оцінювання та якість освіти в глобальному масштабі.

Саме тому міжнародна академічна спільнота прагне до розробки універсальних принципів доброчесності. Такі організації, як Міжнародний центр академічної доброчесності (ICAI), сприяють поширенню спільних цінностей та практик [5].

Таким чином, подальше зміцнення академічної доброчесності в українському освітньому та науковому просторі вимагає не просто певних правил чи механізмів контролю, а й формування нової, більш етичної культури. Це досягається через:

- Освіту та профілактику: інтеграція програм з академічної доброчесності в навчальні плани з ранніх етапів, щоб виховати критичне мислення та відповідальну дослідницьку поведінку.

- Чіткі інституційні механізми: створення та ефективне впровадження прозорих і справедливих політик щодо порушень, а також використання сучасних технологій для їх виявлення.

- Формування культури та цінностей: сприяння позитивній академічній атмосфері, де чесність є пріоритетом, а відкриті обговорення етичних дилем заохочуються.

- Залучення всіх учасників: активна участь студентів, викладачів, адміністрації та інших партнерів у цьому процесі для формування колективної відповідальності.

- Міжнародну співпрацю: вивчення найкращих світових практик та інтеграція в міжнародну спільноту для підвищення стандартів тощо.

У зв'язку з цим стає зрозумілим, що лише цілісний, системний підхід дозволяє перетворити академічну доброчесність на живу, спільну цінність. Це означає, що принципи чесності, прозорості та відповідальності мають бути інтегровані в усі аспекти академічного життя: від навчальних програм і методик викладання до наукових досліджень та адміністративного управління. Цей підхід повинен заохочувати не лише уникати плагіату чи списування, а й активно розвивати критичне мислення, навички самостійного аналізу та креативності. А адміністрація закладу вищої освіти повинна відстоювати культуру доброчесності, вбудовуючи її в місію, бачення та цінності установи. Це передбачає не лише розробку політики – це вимагає активного спілкування, моделювання етичної поведінки та створення середовища, де доброчесність не просто очікується, а й відзначається.

Висновки. Узагальнюючи результати проведеного дослідження можна з упевненістю стверджувати, що побудова ефективної системи академічної доброчесності є комплексним завданням, успіх якого неможливий без синергії та узгоджених дій усіх учасників освітнього процесу. Це не просто питання впровадження правил, а глибока трансформація інституційної культури.

Справжній успіх залежить від спільної та цілеспрямованої роботи всіх зацікавлених сторін, де кожна з них відіграє унікальну й незамінну роль:

- Адміністрація закладу – виступає архітектором системи. Саме керівництво повинно розробити чітку, прозору та справедливу політику, забезпечити її необхідними ресурсами та продемонструвати нульову толерантність до порушень. Це створює інституційну рамку, в якій доброчесність є не просто опцією, а фундаментальною цінністю.

- Викладачі – є ключовими представниками змін. Їх роль виходить за межі простого контролю. Вони мають надихати власним прикладом, розробляти такі формати завдань, які мінімізують можливість для шахрайства та перетворювати випадки порушень на навчальні моменти, пояснюючи студентам важливість етичних стандартів.

- Студенти – не повинні бути пасивними об'єктами. Їх необхідно залучати як активних учасників процесу. Це передбачає не лише розуміння та дотримання правил, а й формування внутрішньої

переконаності в цінності чесного навчання, а також готовності підтримувати ці стандарти у своєму середовищі.

– Допоміжні служби – бібліотеки, центри академічного письма та психологічної підтримки тощо відіграють критично важливу роль, надаючи студентам інструменти та навички, які допомагають їм досягати успіху чесним шляхом.

Тому формування культури академічної доброчесності – це не одноразова акція, а безперервний процес, який вимагає постійної уваги, інвестицій та адаптації до нових викликів. Лише через системні та комплексні зусилля можна забезпечити високу якість освіти та наукових досліджень, що є запорукою успішного розвитку суспільства.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Donald L. McCabe, Kenneth D. Butterfield, Linda K. Treviño. *Cheating in College: Why Students Do It and What Educators Can Do about It*. JHU Press, 2012. 240 p. URL: https://books.google.com.ua/books?id=DfBLxVlq5IAC&pg=PA1&hl=uk&source=gbs_toc_r&cad=2#v=onepage&q&f=false (дата звернення 08.08.2025 р.).

2. Сопова Д. Академічна доброчесність у системі підготовки майбутніх вчителів. *Неперервна про-*

фесійна освіта: теорія і практика. 2018. Вип. 3-4. С. 52–56.

3. Академічна доброчесність існує для того, щоб повернути довіру до результатів навчання. URL: <https://ukr.radio/news.html?newsID=93429> (дата звернення 05.08.2025 р.).

4. Гребенюк Т.В. Академічна доброчесність: навчальний посібник для студентів 1-го курсу всіх спеціальностей медичних та фармацевтичних факультетів. Запоріжжя : ЗДМУ, 2021. 108 с.

5. International Center for Academic Integrity [ICAI]. *The Fundamental Values of Academic Integrity*. URL: <https://academicintegrity.org/aws/ICAI/pt/sp/values> (дата звернення 09.08.2025 р.).

6. Глобальна мережа академічної доброчесності (Global Academic Integrity Network – GAIN). URL: <https://www.globalacademicintegrity.network/> (дата звернення 05.08.2025 р.).

7. Рекомендації для закладів вищої освіти щодо розробки та впровадження університетської системи забезпечення академічної доброчесності (29.10.2019 року). Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти. URL: <https://naqa.gov.ua/wp-content/uploads/2019/> (дата звернення 11.08.2025 р.).

8. Державна служба якості освіти України. URL: <https://sqe.gov.ua/> (дата звернення 04.08.2025 р.).

Дата першого надходження рукопису до видання: 27.08.2025

Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 22.09.2025

Дата публікації: 24.09.2025